

UDZIAŁ ŚWIECKICH W KAPŁAŃSTWIE JEZUSA CHRYSYTA WEDŁUG POLSKICH PIEŚNI KOŚCIELNYCH

Słowa kluczowe: kapłaństwo, laikat, pieśni kościelne, muzyka sakralna

Keywords: priesthood, laity, church songs, sacred music

Schlüsselwörter: Priestertum, Laien, Kirchenlieder, sakrale Musik

W katolickiej pobożności ludowej panuje przekonanie o prawdziwym i jedynym kapłaństwie Jezusa Chrystusa. Wiara w sakramentalne i bezkrwawe uobecnianie Jego Najświętszej Ofiary wyraża się w szacunku, jaki katolicy okazują księżom, oraz w postawie najwyższej czci wobec Eucharystii¹. W niniejszym artykule będzie podjęta problematyka dotycząca kapłaństwa, która przewija się w pieśniach kościelnych. Rozwój teologii laikatu, świadomie uczestniczącego w celebracjach eucharystycznych, przesuwając akcent w doborze pieśni z kapłaństwa hierarchicznego na utwory mówiące o kapłaństwie wszystkich ochrzczonych.

Głównym zadaniem badawczym będzie prezentowanym opracowaniu odszukanie w obecnie wykonywanych pieśniach liturgicznych treści, które kształtują kapłańską tożsamość polskich katolików. Docelową perspektywą prowadzonych analiz będzie zebranie istotnych treści o udziale świeckich w powszechnym kapłaństwie Chrystusa. Jako źródła służyć temu będą dwa najbardziej popularne na gruncie duszpasterskim Kościoła w Polsce śpiewniki: *Śpiewnik kościelny* ks. Jana Siedleckiego² oraz *Exsultate Deo – śpiewnik mszalny*³, a także zbiory internetowe pieśni⁴.

---

* Agnieszka Krajewska-Werecka – mgr muzykologii (KUL), magister teologii (UWM w Olsztynie), kontynuuje studia na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5808-0705>; e-mail: agnieszkakrajewskawerecka@wp.pl.

¹ Zob. W. Serowik, *Kapłan szafarzem Najświętszej Eucharystii w nauczaniu Kościoła*, „Studia Elbląskie” 22/2(2020), s. 189–200.

² Zob. J. Siedlecki, *Śpiewnik kościelny*, red. ks. W. Kałamarz CM, Kraków 2021 (dalej: ŚK 2021).

³ Zob. *Exsultate Deo – śpiewnik mszalny*, oprac. G.M. Skop, wyd. 9, Kraków 2010 (dalej: ExD 2010).

⁴ Zob. kolekcja pieśni w zbiorze internetowym: *Nuty religijne* [on-line], www.nuty.religijne.org [18.07.2025].

Poszukiwania odbędą się w trzech etapach. Na początku zostaną wydobyte z pieśni treści, które głoszą jedyne kapłaństwo Jezusa Chrystusa. Następnie będą wskazane te słowa w pieśniach, które ogólnie pouczają o kapłaństwie. W końcowej części artykułu omówione będą śpiewy, w których wyznaczane są zadania wypływające z udziału osób świeckich w kapłaństwie powszechnym. Warto przypomnieć, że tego typu badania nad teologią polskich pieśni kościelnych już wcześniej prowadził m.in. ks. prof. Sławomir Ropiak⁵.

1. JEDYNE KAPŁAŃSTWO JEZUSA CHRYSYSTUSA

Magisterium Kościoła naucza na podstawie Nowego Testamentu, że Jezus Chrystus jest jedynym i prawdziwym kapłanem⁶. Ojcowie Soboru Watykańskiego II, powołując się na List do Hebrajczyków, nazywali Jezusa jedynym kapłanem czy arcykapłanem, a Jego funkcję kapłańską określili jako jedyną, prawdziwą, doskonałą, niepowtarzalną, wieczną⁷. Jego niepowtarzalne i wyjątkowe kapłaństwo poprzedzały postacie typiczne wybranych mężczyzn Starego Testamentu, którzy w funkcji ofiarniczej pośredniczyli i reprezentowali lud przed Bogiem⁸. W pieśni *Ludu kapłański*, która powstała po Soborze Watykańskim II, występuje zwrot „Pośrednik ludzkości”⁹, wskazujący na tę funkcję Jezusa Chrystusa¹⁰. Jeden z wersetów tej pieśni przypomina też tytuł chrystologiczny: „Arcykapłanie w Nowym Przymierzu”¹¹. Tym

⁵ Np. S. Ropiak, „*Homo amatus et amans*” w teologii śpiewanej po Soborze Watykańskim II w Kościele rzymskokatolickim w Polsce, Olsztyn 2011; tenże, *Maryja wzorem dla chrześcijan w pieśniach religijnych*, „*Salvatoris Mater*” 19(2017) nr 1–4, s. 261–279; tenże, *Postać Świętego Jakuba Większego w wybranych polskojęzycznych pieśniach religijnych*, w: *Święty Jakub Apostoł (Większy) w wierze, pobożności, teologii i sztuce dawniej i dziś. Perspektywa uniwersalna i regionalna*, red. K. Parzych-Blakiewicz, E. Mączka, Olsztyn 2019, s. 95–110.

⁶ *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”* (21.11.1964), nr 10, w: *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 104–166 (dalej: KK).

⁷ Zob. Z. Pawlak, *Kapłaństwo*, w: *Katolicyzm A–Z*, red. Z. Pawlak, Poznań 1989, s. 195; Z. Pawlak, *Ofiara*, w: *Katolicyzm A–Z*, red. Z. Pawlak, Poznań 1989, s. 301.

⁸ Są to: Abraham (Hbr 6,13), Melchizedek (Hbr 7,1), Mojżesz (Hbr 3,1-6), Aaron (Hbr 5,4), Lewi (Hbr 7,9); zob. J. Kręcidło, *Kapłaństwo starotestamentowe a kapłaństwo Jezusa Chrystusa*, „*Studia Salettensia*” 5(2021), s. 32; B.W. Matysiak, *Melchizedek – król i kapłan Szalemu Miejsce opowiadania w cyklu o Abrahamie*, w: *Sacerdos Alter Christus. Kapłan w życiu i posłudze Kościoła na progu trzeciego tysiąclecia. Księga jubileuszowa z okazji siedemdziesiątych urodzin ks. prof. zw. dr. hab. Władysława Nowaka*, red. S. Ropiak, M. Tunkiewicz, Olsztyn 2010, s. 80–83; A. Nalewaj, *Chrystus Kapłanem według porządku Melchizedeka w świetle Hbr 7,1-28*, „*Język – Szkoła – Religia*” 6(2011), s. 257; A. Tronina, *Pośrednictwo kapłańskie w starym i Nowym Przymierzu*, w: *Sacerdos Alter Christus. Kapłan w życiu i posłudze Kościoła na progu trzeciego tysiąclecia. Księga jubileuszowa z okazji siedemdziesiątych urodzin ks. prof. zw. dr. hab. Władysława Nowaka*, red. S. Ropiak, M. Tunkiewicz, Olsztyn 2010, s. 66–67.

⁹ *Ludu kapłański*, tekst i muzyka: L. Deiss, adaptacja polska: S. Ziemiański SJ, w: ExD 2010, nr 527.

¹⁰ Sam Jezus nie nazywał siebie kapłanem; zob. W. Serowik, *Kapłan szafarzem Najświętszej Eucharystii*, s. 191. Bogatą symbolikę kapłaństwa ukazuje I Modlitwa Eucharystyczna (Kanon rzymski). Zob. *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 1986 (dalej: MR 1986), s. 310*.

¹¹ Zob. 5. zwrotka pieśni: *Ludu kapłański*.

samym przedstawia postać Chrystusa jako tego, z którym związane jest wydarzenie odkupienia wszystkich ludzi od zła i grzechów. Podobnie pieśń autorstwa Macieja Dąbrowy, rozpoczynająca się refrenem „Arcykapłanie Nowego Przymierza, sam stajesz jako Ofiara Zbawienia”¹², wyraża prawdę o Chrystusie, który składa ofiarę i jednocześnie jest tą ofiarą. Następną prawdą wiary jest przypomnienie, w jakim celu Chrystus składa z siebie ofiarę, a mianowicie dla zbawienia wszystkich ludzi. Pieśń, w której incipit „Kapłanem Jezus Chrystus jest” rozpoczyna każdą zwrotkę, potwierdza prawdę o kapłaństwie Chrystusa, wskazując też na cechy Jego zbolełego serca: „co grzechy serce Mu zraniły”¹³. Potwierdza to też pieśń *Ludu kapłański*, gdzie słyszymy: „przebite serce dusz wygląda”¹⁴.

Jezus, wcielony Syn Boży, poprzez złączenie natury ludzkiej z boską Osobą Słowa i namaszczony Duchem Świętym już stał się najdoskonalszym Kapłanem. Jezus człowiek jest obdarzony substancjalną doskonałością poprzez łaskę habitualną, czyli uświęcającą. Otrzymane dary Ducha Świętego dodatkowo uzdolniły Go do pełnienia urzędu kapłańskiego¹⁵. Kapłaństwo Jezusa polegało na całkowitym posłuszeństwie Ojcu (Flp 2,7-8), który posłał Syna, aby złożył ofiarę z siebie, czyli umarł na krzyżu za grzechy świata¹⁶. Tę krwawą ofiarę Jezus podjął również z miłości do Boga i do ludzi, aby przywrócić człowiekowi komunie z Bogiem Ojcem, utraconą przez grzech¹⁷. A ponieważ Chrystus złożył tę ofiarę raz na zawsze, został nazwany arcykapłanem (Hbr 7,24-27)¹⁸.

Jezus Chrystus arcykapłan i ofiarnik był jednocześnie ofiarą i żertwą¹⁹. Stał się też jedynym Pośrednikiem Nowego Przymierza (Hbr 9,15) „między Bogiem a ludźmi” (1 Tm 2,5). Jego ofiara ma nieprzemijającą moc, a więc jest kapłanem wiecznym²⁰. Ofiara Chrystusa jest wyjątkowa i ostateczna (Hbr 7,27), dlatego kapłaństwo Jezusa i Jego zbawcze pośrednictwo jest nazwane w historii zbawienia jedynym²¹.

Najważniejsza czynność ofiarnicza arcykapłana Chrystusa dokonała się na krzyżu, a poprzedzona została bezkrwawą ofiarą złożoną podczas Ostatniej Wieczerzy z apo-

¹² *Arcykapłanie Nowego Przymierza*, tekst i muzyka: M.J. Dąbrowa (30.01.2017), w: *Nuty religijne* [on-line], <http://www.nuty.religijne.org/nuty-szczegoly.html,3896,Arcykap%C5%82anie%20Nowego%20Przymierza> (dostęp: 25.04.2023). W Liturgii zgodnie z nowymi ustaleniami Episkopatu Polski dopuszczalne są odpowiednie piosenki religijne. Zob. Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja o muzyce kościelnej* nr 32c, w: *Konferencja Episkopatu Polski* [on-line], <https://episkopat.pl/doc/226640.Instrukcja-Konferencji-Episkopatu-Polski-o-muzyce-koscielnej> (dostęp: 18.07.2025).

¹³ *Kapłanem Jezus Chrystus jest*, tekst i muzyka: [a.n.], w: *Nuty religijne* [on-line], <http://www.nuty.religijne.org/nuty-szczegoly.html,2638,Kap%C5%82anem%20Jezus%20Chrystus%20jest> (dostęp: 25.04.2023).

¹⁴ Zob. 2. zwrotka pieśni *Ludu Kapłański*.

¹⁵ S. Schudy, *Kapłaństwo Jezusa Chrystusa w nauce Vaticanum II*, „Collectanea Theologica” 39/4(1969), s. 22.

¹⁶ Tamże, s. 27.

¹⁷ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Pallottinum, Poznań 1994, nr 613.

¹⁸ J. Szłaga, *Żertwa Chrystusa – Arcykapłana Nowego Przymierza (Hbr 9,11-14)*, „Roczniki Teologiczne-Kanoniczne” 24(1977) 1, s. 72.

¹⁹ Z. Pawlak, *Kapłaństwo*, s. 194.

²⁰ S. Schudy, *Kapłaństwo Jezusa Chrystusa*, s. 30.

²¹ W. Serowik, *Kapłan szafarzem Najświętszej Eucharystii*, s. 192.

stołami (por. Hbr 2,17). Jezus przemieniając chleb w swoje Ciało i wino w swoją Krew, nakazał apostołom, aby ten obrzęd Nowej Ofiary czynili na Jego pamiątkę (Łk 22,19; 1 Kor 11,24), bo tylko one dają życie wieczne (J 6,51-58). W ten sposób ustanowiona bezkrwawa ofiara prześlugałno-dziękczynna, Eucharystia, stała się prorocstwem, antycypacją ofiary krwawej. Była to również zapowiedź składania jej przez kapłanów Kościoła Chrystusa na całym świecie aż do czasu paruzji. Chrystus po wstąpieniu do nieba i zesłaniu Ducha Świętego nadal sprawuje funkcje kapłańskie na ziemi poprzez ustanowione Mistyczne Ciało, czyli Kościół, którego On jest Głową. Mają w nim udział wszyscy wierni ochrzczeni w Jego imię, według swoich możliwości²².

Jedyne kapłaństwo Chrystusa trwa nieustannie dzięki działaniu Ducha Świętego. Jest przekazywane Kościołowi pielgrzymującemu w posłudze szafarzy Eucharystii i innych sakramentów, a także w posługach wiernych świeckich²³. To jedyne pośrednictwo między ludźmi a Bogiem jest czynnością zbawczą Chrystusa. Charakterystyczne jest posłuszeństwo Chrystusa i spełnienie woli Ojca wyrażone w krwawej ofierze. Ale równie charakterystyczne jest oddawanie Bogu uwielbienia, dziękczynienia i zadośćuczynienia za całą ludzkość i w jej imieniu poprzez kapłaństwo służebne i powszechne²⁴. Kapłaństwo sakramentalne i kapłaństwo powszechne wiernych w różny sposób partycypują w kapłaństwie Jezusa Chrystusa.

W pieśni *Podniosę kielich zbawienia* zawarto słowa: „Na wszystkich ołtarzach świata trwa Przenajświętsza Ofiara”²⁵. Autor nawiązuje tu do Psalmu 116 oraz do tego, co uczynił Jezus z kielichem podczas Ostatniej Wieczerzy. Następnie poucza, że Chrystus jako kapłan złożył ofiarę ze swojej Krwi, a na Jego wzór kapłani składają ofiarę bezkrwawą, eucharystyczną, dzięki sukcesji apostoelskiej. Użyte w tekście pieśni słowo „trwa” oznacza stan wieczności, tak jak wieczne jest kapłaństwo Chrystusa. Podobną myśl wyrażają słowa kolejnej strofy tego śpiewu liturgicznego: „Jest tylko jedna Ofiara, złożona raz i na zawsze. Jej wartość jest nieskończona”²⁶.

W popularnej pieśni eucharystycznej *Bądźże pozdrowiona Hostyjo żywa* pojawia się zwrot: „Bądźże pozdrowiony Boski Kapłanie”²⁷. Przymiotnik „boski” oznacza naturę i pochodzenie Jezusa Chrystusa od Boga Ojca, które posiada odwiecznie Jego Syn. We Wcieleniu Syn Boży przyjął naturę ludzką jako syn Maryi. Znajdujące się w pieśni *Arcykapłanie Nowego Przymierza* stwierdzenie „od wieków jesteś wśród nas w Kościele”²⁸ oznacza, że kapłaństwo Chrystusa jest wieczne dzięki unii hypostatycznej²⁹, a Kościół jako lud Boży, ukształtowany po zmartwychwstaniu Jezusa i zesłaniu Ducha Świętego na apostołów, był przygotowywany i formowany od po-

²² S. Schudy, *Kapłaństwo Jezusa Chrystusa*, s. 29–30.

²³ Zob. J. Ratzinger, *Kościół. Wspólnota w drodze*, tłum. D. Chodyniecki, Kielce 2009.

²⁴ Tamże, s. 31.

²⁵ *Podniosę kielich zbawienia*, tekst i muzyka: M.J. Dąbrowa (2019), w: *Nuty religijne* [on-line], <http://www.nuty.religijne.org/nuty-szczegoly.html,4261,Podnios%C4%99%20kielich%20zbawienia> (dostęp: 25.04.2023).

²⁶ Tamże, zwrotka 2.

²⁷ Zob. 6. zwrotka pieśni *Bądźże pozdrowiona Hostyjo żywa*, tekst: ks. T. Jarynkiewicz, muzyka: (Siedl. 1), w: *ŚK* 2021, nr 233.

²⁸ Zob. 2. zwrotka pieśni: *Arcykapłanie Nowego Przymierza*.

²⁹ J. Buxakowski, *Jezus Chrystus – osoba i czyn*, w: *Teologia prawd wiary*, t. 5, Pelplin 2000, s. 406.

czątku przymierza narodu wybranego z Bogiem. Autor tej pieśni wskazuje też na błogosławienie wiernych, a więc kolejne ważne zadanie arcykapłana: „Ty wszystkim wiernym wciąż błogosławisz”³⁰. Natomiast w tekście pieśni autorstwa ks. Stanisława Ziemiańskiego SJ pt. *Kapłańskie Serce Jezusa* akcentowane są przymioty Bożego Serca, co połączono z prośbą o dobrych księży: „daj nam gorliwych kapłanów, /daj im zwycięstwo w pokusach i strzeż świętości ich stanu!”³¹. Pieśń przypomina prawdę o udziale prezbiterów w pośrednictwie Chrystusa: „Kapłańskie Serce Jezusa, okaż nam swe miłosierdzie przez czyste kapłanów usta, błogosławiące ich ręce”³². Zwrot „Jezu, Królewski Kapłanie” wskazuje na godność, która polega według Nowego Przymierza na służeniu i pomocy bliźnim³³.

Pieśń *Złożyłeś, Panie, w dłoniach kapłana*³⁴ poucza o jedynym kapłaństwie Jezusa Chrystusa urzeczywistnianym podczas każdej Mszy Świętej. Modląc się słowami tej kompozycji, wierni zanoszoną prośbę do Chrystusa, aby dał kapłanów na Jego wzór – z sercem czystym, nieskazitelnym: „O dobry Jezu, daj i nam kapłanów takich, jak Ty sam i uczynź serce w każdym z nas czyste, jak Twe, bez żadnych skaz”³⁵.

Przykładem ukazania wiary ludu Bożego w wiecznie trwające kapłaństwo Jezusa Chrystusa może być błagalny śpiew znanej pieśni *Boże, lud Twój*. Myślimy tu zwłaszcza o słowach: „z rąk kapłańskich przyjmij Panie Tę ofiarę chleba wina”³⁶. Jest to przykład dostosowania słów, nawiązujących do dawnego offertorium i *Kanonu rzymskiego*, do obrzędu przygotowania darów chleba i wina na ołtarzu³⁷.

W świetle bogatej teologii kapłaństwa Chrystusa dostrzegamy stosunkowo skromny repertuar pieśniowy w języku polskim. Zwykle w analizowanych pieśniach liturgicznych postać Jezusa Chrystusa jako Jedynego i Wiecznego Kapłana występuje przy okazji tajemnicy ofiary Mszy Świętej i sakramentu kapłaństwa. Do najbardziej typowych ujęć Chrystusa kapłana w pieśniach odziedziczonych po minionych wiekach należą te, które ściśle łączą Go z ofiarą krzyża, uobecnianą podczas Mszy Świętej z nieprzerwanym pośrednictwem przed Bożym majestatem³⁸. W kapłaństwie sakramentalnym Pan Jezus objawia się jako kochający Odkupiciel w tajemnicy swego Najświętszego Serca. W tym nurcie kult Chrystusa kapłana przejawia się głównie w błaganiach odwołujących się do Jego kapłańskiego Serca. Ze starego dziedzictwa przejęto pieśni mszalne, w których odnajdujemy prośby wynikające z wiary w jedyne

³⁰ Zob. 4. zwrotka pieśni *Arcykapłanie Nowego Przymierza*.

³¹ *Kapłańskie Serce Jezusa*, tekst i muzyka: ks. S. Ziemiański SJ (Ś.G.), ŚK 2021, nr 223.

³² Tamże.

³³ Tamże.

³⁴ *Złożyłeś, Panie, w dłoniach kapłana*, tekst: hymn brewiarzowy, muzyka: ks. I. Pawlak, w: ŚK 2021, nr 226.

³⁵ *Kapłanem Jezus Chrystus jest*.

³⁶ Zob. 2. zwrotka pieśni *Boże, lud Twój*, tekst: H. Felsztyński (Kun.), muzyka: (Siedl. 2), ŚK 2021, nr 688.

³⁷ Zob. *Leksykon liturgii*, oprac. B. Nadolski, Poznań 2006, s. 1075–1083.

³⁸ Wyrazem wiary Kościoła w jedyne kapłaństwo Syna Bożego jest liturgia. Redakcja ŚK 2021 zamieściła informację, że w 2013 r. Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów wprowadziła Święto Jezusa Chrystusa, Najwyższego i Wiecznego Kapłana w czwartek po Niedzieli Zesłania Ducha Świętego; zob. *Msza Święta na Święto Jezusa Chrystusa, Najwyższego i Wiecznego Kapłana*, w: *Msza rzymski dla diecezji polskich. Dodatek*, Poznań 2013; por. SK 2021, s. 325.

pośrednictwo Chrystusa Wiecznego Kapłana. W kompozycjach nowszych, powstałych po soborowej reformie liturgicznej, pojawia się terminologia nawiązująca do teologii biblijnej zarówno Starego, jak i Nowego Testamentu, głównie do symboliki z Listu do Hebrajczyków³⁹. Jezus Chrystus uwielbiany jest jako Arcykapłan. Kontynuowana jest też perspektywa urzeczywistniania się posługi kapłańskiej Chrystusa w królewskim i hierarchicznym kapłaństwie. W katolickiej reinterpretacji starotestamentalnego kantyku Daniela rozbrzmiewa zawołanie: „Wychwalajcie Pana kapłani Kościoła”⁴⁰. Wspomniane wyżej Święto Jezusa Chrystusa, Najwyższego i Wiecznego Kapłana daje impuls i inspirację do powstawania nowych tekstów i melodii, które będą nawiązywać do formularza mszalnego i czytań liturgicznych przeznaczonych na ten dzień⁴¹.

2. POWSZECHNE KAPŁAŃSTWO OCHRZCZONYCH

Nauczanie Kościoła rzymskokatolickiego o powszechnym kapłaństwie ochrzczonych zawiera się głównie w dokumentach Soboru Watykańskiego II⁴². W źródłach tych, jak również w innych dokumentach, pojawiają się treści zaczerpnięte z Pisma Świętego, pism Ojców Kościoła i wielu świętych, potwierdzające udział wiernych m.in. w misji kapłańskiej Chrystusa⁴³.

Posoborowa nauka Kościoła przypominała i dowartościowała rolę wiernych świeckich, czyli laikatu, w Kościele⁴⁴. Jednocześnie wyjaśniła, na czym ona polega, ukazując różnice i podobieństwa w stosunku do kapłaństwa służebnego, hierarchicznego⁴⁵.

³⁹ Zob. J. Homerski, *Kapłaństwo w Starym Testamencie*, „Roczniki Teologiczne” 41/1(1994), s. 15–30.

⁴⁰ *Radośnie Panu hymn śpiewajmy*, tekst: Dn 3,52n., tłum.: ks. I. Pawlak (Siedl. 1973), (Ś.L.), muzyka: refren – chorał protestancki, zwrotki – I. Pawlak (Siedl. 1973, 1987), w: ŚK 2021, nr 622.

⁴¹ Syntetyczną treść podaje fragment prefacej: „Ty przez namaszczenie Duchem Świętym * ustanowiłeś Twojego Jednorodzonego Syna Kapłanem nowego i wiecznego przymierza * i postanowiłeś, że Jego jedyne kapłaństwo będzie trwało w Kościele. * Chrystus nie tylko obdarzył cały lud odkupiony królewskim kapłaństwem, * lecz w swojej miłości dla braci wybiera ludzi, * którzy przez święcenia otrzymują udział w Jego kapłańskiej służbie. * W Jego imieniu odnawiają oni Ofiarę, przez którą odkupił ludzi, * i przygotowują dla Twoich dzieci ucztę paschalną. * Otaczają oni miłością Twój lud święty, * karmią go słowem i umacniają sakramentami. * Poświęcając swoje życie dla Ciebie i dla zbawienia braci, * starają się upodobnić do Chrystusa i składają Tobie świadectwo wiary i miłości”; *Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum. Probatum seu confirmatum*, die 22 februarii 2013. Prot. 109/13/L.

⁴² Są to głównie: *Konstytucja o liturgii świętej „Sacrosanctum Concilium”* (4.12.1963), w: *Konstytucje, dekry, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 48–78; wskazana już wyżej *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, s. 104–166; *Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem”* (18.10.1965), w: *Konstytucje, dekry, deklaracje, tekst polski*, nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 377–401.

⁴³ Por. S. Ropiak, „*Homo amatus et amans*” w *teologii śpiewanej*, s. 271.

⁴⁴ Zob. Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska „Christifideles laici”*. O powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie dwadzieścia lat po Soborze Watykańskim II (Rzym 30.12.1988), w: E. Weron, *Powołanie i posłannictwo ludzi świeckich w świetle dokumentów kościelnych*, Poznań 1989, s. 127–243.

⁴⁵ M. Chrostowski, *Kapłaństwo hierarchiczne i kapłaństwo powszechne: czy mogą istnieć bez siebie?*, „*Collectanea Theologica*” 80/1(2010), s. 23.

Oba rodzaje kapłaństwa mają różne określenia, np. kapłaństwo powszechne można nazwać wspólnym, tłumacząc nazwę łacińską *sacerdotium commune* znajdującą się w *Konstytucji dogmatycznej o Kościele* w rozdziale o ludzie Bożym⁴⁶.

Wyrazem wiary w powszechne kapłaństwo jest wspominana już współczesna pieśń rozpoczynająca się refrenem: „Ludu kapłański, ludu królewski, zgromadzenie święte, ludu Boży”⁴⁷. Uczestnictwo całego narodu wybranego w uroczystościach ofiarniczych okazało się zapowiedzią powszechnego kapłaństwa ludu Bożego w Kościele Chrystusowym⁴⁸. Podstawowa prawda ewangeliczna głosi, że wszyscy ludzie przez swój chrzest w imię Jezusa Chrystusa zostali wcieleni w Jego życie i ustanowieni ludem Bożym. Wierni są wyniesieni do godności „wybranego plemienia”, „przeznaczeni na własność Bogu”, nazwani „świętym narodem [...] wezwanym z ciemności do przedziwnego światła” (1 P 2,9). Tak więc każdy członek ludu Bożego od momentu przyjęcia chrztu ma udział w kapłańskim urzędzie Chrystusa i dalej swoim życiem sprawuje go w Kościele i w świecie⁴⁹.

Przed wszystkim na wzór Chrystusa wierny świecki składa duchową ofiarę swojego życia i jednocześnie ofiaruje Boską Hostię podczas Eucharystii, bo – jak przekazał papież Innocenty II – „nie tylko kapłani ofiarują, ale i cały lud”⁵⁰. Chrystus Arcykapłan wysłużył wszystkim ludziom dostęp do nowego Syjonu. Skrócił dystans do Boga⁵¹. Pan darował siebie w Eucharystii, czyli ofierze dziękczynnej, która sprawowana jest w sposób bezkrawy na ołtarzach przez konsekrowanych kapłanów przy współudziale ludu Bożego⁵².

Czynny współudział polega na tym, że wierni świeccy uczestniczą w Eucharystii i jednocześnie składają swoje duchowe ofiary: uczynki, modlitwy, działania apostołskie, życie małżeńskie i rodzinne, a także codzienną pracę, cierpienia. W ten sposób poświęcają Bogu siebie i świat, w którym żyją⁵³. Uczestnictwo w ofierze Pana uczy rozpoznawania potrzeb u innych, dawania im siebie, a przede wszystkim czynienia z siebie ofiary miłej Bogu i skutecznej⁵⁴. Aby ta ofiara stała się właśnie taka, człowiek powinien najpierw rozeznąć to, co naprawdę jest w jego życiu wolą Boga, odrzucając sprawy światowe, nie naśladowując bezkrytycznie postaw innych ludzi, a raczej nieustannie przemieniając i odnawiając swoje myślenie (Rz 12,1-2)⁵⁵. Oddanie swojego życia nie oznacza zabicia siebie, bo wtedy byłoby to zniszczenie daru. Chodzi tu o ofiarę żywą, otrzymaną od Boga i Jemu ofiarowaną⁵⁶. Człowiek wierzący składa

⁴⁶ E. Weron, *Laikat i apostołstwo. Zarys teologii laikatu i apostołstwa ludzi świeckich*, wyd. 2, Poznań 1999, s. 27.

⁴⁷ *Ludu kapłański*.

⁴⁸ Por. Z. Pawlak, *Kapłaństwo*, s. 194–195.

⁴⁹ KK 31.

⁵⁰ E. Weron, *Laikat i apostołstwo*, s. 30.

⁵¹ J. Szłaga, *Kapłaństwo ludu Bożego w Nowym Przymierzu*, „*Verbum Vitae*” 12(2007), s. 98.

⁵² S. Schudy, *Kapłaństwo Jezusa Chrystusa*, s. 26.

⁵³ KK 34.

⁵⁴ Pius XII, *Encyklika o liturgii „Mediator Dei”*, tłum. i oprac. J. Wierusz-Kowalski, Kielce 1948, s. 66.

⁵⁵ R. Pindel, *Kapłańsko-ofiarniczy charakter egzystencji wierzącego w Ewangelię*, „*Verbum Vitae*” 17(2010), s. 183.

⁵⁶ Tamże, s. 177.

także dary przebłagalne na ołtarzu⁵⁷. Według Chrystusa kult winien być składany Bogu wszędzie, bo świątynią ofiary jest ciało chrześcijanina, w którym przebywa Duch Święty⁵⁸. Życie ludzkie staje się wtedy liturgią albo nabożeństwem ofiarnym. Podmiotem jest człowiek, który uwierzył w zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa, przyjął chrzest gładzący grzech i współpracując z Duchem Świętym, składa ofiarę z życia, poddając swoją wolę woli Boga. W ten sposób następuje zjednoczenie kultu liturgicznego i duchowego⁵⁹.

Chrześcijanie sprawują celebrację Eucharystii w niedzielę, w pierwszym dniu tygodnia, w którym Chrystus Zmartwychwstał, a także w miarę możliwości uczestniczą w niej codziennie według słów samego Zbawiciela: „czyńcie to na moją pamiątkę” (J 13,1-20)⁶⁰. Papież Pius XII zastrzegł, że „choć wierni uczestniczą w Ofierze Eucharystycznej, nie posiadają tym samym władzy kapłańskiej”⁶¹, tzn., że nie należy utożsamiać kapłaństwa powszechnego z hierarchicznym, bo kult i ofiary wiernych świeckich są duchowe, a nawet duchowo-rzeczywiste⁶², a w kapłaństwie służebnym mają charakter liturgiczny, sakramentalny⁶³.

Składanie ofiary przez lud z kapłanem celebrującym ma wymiar wspólnotowy rozumiany jako *communio*. Wyrażają to zwłaszcza teksty mszalne w formie dialogu i w liczbie mnogiej, np. „módlcie się, aby moją [kapłana] i waszą [ludu] Ofiarę przyjął Bóg, Ojciec wszechmogący”⁶⁴, na co lud odpowiada: „Niech Pan przyjmie Ofiarę z rąk twoich na cześć i chwałę swojego imienia, a także na pożytek nasz i całego Kościoła świętego”⁶⁵. W innym miejscu, tj. w modlitwie nad darami z soboty drugiego tygodnia wielkanocnego, słyszymy słowa: „Miłosierny Boże, uświęć te dary złożone jako znak ofiary duchowej i spraw, byśmy sami stali się wiecznym darem dla Ciebie”⁶⁶. Właściwą postawą i tożsamością kapłaństwa powszechnego jest składanie siebie w ofierze Bogu razem z Chrystusem Panem, co znalazło wyraz w ostatniej zwrotce pieśni *Chwalmy niewysłowny*, która rozpoczyna się od słów: „Rozum, wolę dajemy, serca ofiarujemy”⁶⁷. Udział wiernych w Eucharystii prowadzi do ich uświęcenia, bo następuje zgładzenie grzechów i zmartwychwstanie do lepszego życia w świecie, do podejmowania w nim różnych aktywności na chwałę Boga i dla zbawienia innych ludzi⁶⁸, „aby w całym postępowaniu stali się świętymi” (1 P 1,15).

⁵⁷ Z. Kiernikowski, *Powszechne kapłaństwo a kapłaństwo urzędowe*, w: *Fronda* [on-line], <https://www.fronda.pl/a/bp-zbigniew-kiernikowski-powszechne-kaplanstwo-a-kaplanstwo-urzedowe138926.html> (dostęp: 8.03.2023).

⁵⁸ Por. R. Pindel, *Kapłańsko-ofiarniczy charakter egzystencji wierzącego*, s. 177.

⁵⁹ Tamże, s. 188.

⁶⁰ Zob. M.S. Wróbel, *Janowa wizja kapłaństwa Chrystusa i Jego uczniów (J 17)*, „*Verbum Vitae*”12(2007), s. 73–90.

⁶¹ Pius XII, *Encyklika o liturgii „Mediator Dei”*, s. 29.

⁶² Por. E. Weron, *Laikat i apostołstwo*, s. 27.

⁶³ Por. J. Dyduch, *Udział świeckich w potrójnej misji Chrystusa w świetle powszechnego prawnodawstwa soborowego*, „*Analecta Cracoviensia*” 15(1983), s. 210.

⁶⁴ MR 1986, s. 16*.

⁶⁵ Tamże.

⁶⁶ Tamże, s. 199.

⁶⁷ *Chwalmy niewysłowny*, tekst XVIII w. (Miod.), muzyka (Miod.), ŚK 2021, nr 235.

⁶⁸ Por. E. Weron, *Laikat i apostołstwo*, s. 31.

Treści dotyczące kapłaństwa powszechnego występują w wielu pieśniach liturgicznych. Chodzi tu o utwory, w których jest mowa o uwielbieniu Boga Ojca lub Jezusa przez człowieka, a także te, w których odnajdujemy zachętę do ofiarowania się Mu. Wyrazem wiary w powszechne kapłaństwo są teksty pouczające o zanoszeniu na ołtarz eucharystyczny duchowych i materialnych darów oraz o dokonującym się uświęceniu podczas składania Najświętszej Ofiary.

Do pierwszej grupy tekstów wyrażających uwielbienie i cześć Bogu należą zarówno dawne, jak i nowe kompozycje. Niektóre pieśni rozpoczynają się incipitem wychwalającym Boga, np. „Chwalmy niewysłowiony Sakrament uwielbiony”⁶⁹ czy też wspomniana wcześniej kompozycja „Boże, lud Twój czią przejęty Twoją wszechmoc głosi”⁷⁰. Każda zwrotka pieśni *Ludu kapłański* zawiera wspólnotowe zawołanie „Uwielbiamy Cię”⁷¹ wraz z dołączonymi tytułami chrystologicznymi, w tym również wskazującymi na ofiary i jednoczący wymiar kapłaństwa: „Przez krew Twego Krzyża”⁷², „bo w jedno zgromadzasz / wszystkie owce Twoje”⁷³.

Prawidłową kapłańską postawę ilustrują słowa pieśni *Już gościsz, Jezu*, w której człowiek pyta i zaraz sam odpowiada, w jaki sposób może odwdziżyć się Bogu: „Cóż ja dam Tobie, Jezu mój? Chcę ofiarować zapał swój, by zawsze pełnić wolę Twą”⁷⁴. Podobnie brzmią słowa wdzięczności w popularnej pieśni *Cóż Ci, Jezu, damy*, której refren wieńczy słowa wyrażające poddanie się Jego woli: „króluj nam”⁷⁵. Owocem udziału w kapłaństwie powszechnym jest uświęcenie siebie, ludzi i całego świata. W pieśni *Dziękczynne pieśni śpiewajmy wspólnie* poucza o tym stwierdzenie: „z ofiary Pańskiej przyjętą łaskę pragniemy zanieść całemu światu”⁷⁶.

Zestawienie posoborowej teologii o powszechnym kapłaństwie ochrzczonych z treściami pieśni liturgicznych upoważnia do stwierdzenia, że jeszcze zbyt mało jest tekstów kształtujących tę świadomość. Ze starych pieśni tylko pośrednio można wyprowadzić prawdę o kapłańskiej godności laikatu. Występują natomiast sformułowania kształtujące odpowiednie postawy, charakteryzujące kapłana, to jest wiara w Jezusa Chrystusa i na Jego wzór wyrażanie Ojcu Niebieskiemu uwielbienia i wdzięczności za łaskę odkupienia oraz wszelkie inne dary. Wspominanie wielkich dzieł Bożych i wdzięczna pamięć o nich skłania do odpowiedzi poprzez akt ofiarowania siebie Bogu.

Wśród nowych posoborowych tekstów śpiewanych należy wyróżnić pieśń *Ludu kapłański*. To w niej zawarta jest teologia kapłaństwa, która nawiązuje do powszechnego powołania ochrzczonych do świętości oraz włączenia ich w kapłaństwo Chrystusa Pana. Pieśń ta może być jednocześnie wykonywana z racji uczestnictwa w liturgii

⁶⁹ *Chwalmy niewysłowiony*, nr 235.

⁷⁰ *Boże, lud Twój*, tekst H. Felsztyński (Kun.), muzyka (Siedl. 2), ŚK 2021, nr 688, zwr. 1–3, s. 1010–1011.

⁷¹ *Ludu kapłański*.

⁷² Tamże, zwr. 5.

⁷³ Tamże, zwr. 9.

⁷⁴ Zob. 2. zwr. pieśni *Już gościsz, Jezu, w sercu mym*, tekst (Rącz.), oprac. ks. J. Sinka CM (Siedl. 1959), muzyka T. Paciorkiewicz (Rącz.), w: ŚK 2021, nr 249.

⁷⁵ *Cóż Ci, Jezu, damy*, tekst [a.n.], muzyka R. Dwornik, ŚK 2021, nr 598.

⁷⁶ Zob. 2. zwr. pieśni *Dziękczynne pieśni śpiewajmy wspólnie*, tekst s. M.I. Kosmala CSSF, muzyka T. Bojasiński (Siedl. 1973), w: SK 2021, nr 702.

większej grupy prezbiterów (np. Msza Święta krzyżma), gdyż ich kapłaństwo jest także zanurzone w sakramencie chrztu świętego.

3. ZADANIA WYPŁYWAJĄCE Z UDZIAŁU W KAPŁAŃSTWIE JEZUSA CHRYSZTUSA

Na czym polegają zadania stojące przed ochrzczonymi z racji ich udziału w powszechnym kapłaństwie? Redaktorzy ogólnopolskiego śpiewnika ks. Siedleckiego wyjaśniają, że głównym celem jest kontemplacja „piękna i świętości kapłaństwa samego Chrystusa”⁷⁷. Z zapisów posoborowej konstytucji *Lumen gentium* wiadomo, że byt chrześcijanina zakorzeniony jest w życiu ofiarnym Chrystusa. Ochrzczony staje się członkiem Kościoła, „nie należy już do samego siebie” (1 Kor 6,19), więc jego postawa wpływa na treść życia całej wspólnoty ludu Bożego. Chrztost zobowiązuje chrześcijanina do podjęcia zadań i odpowiedzialności⁷⁸. Papież Jan Paweł II kontynuował ową soborową myśl o udziale ludu Bożego w kapłańskiej misji Chrystusa⁷⁹. Powołując się na słowa z przypowieści Jezusa o robotnikach w winnicy (zob. Mt 20,1-16), kierował Jego polecenie do każdego człowieka, który poprzez pracę w „winnicy Pańskiej” dąży do osiągnięcia królestwa Bożego⁸⁰. Treścią życia chrześcijanina jest gotowość do wyznania wiary uczynkami⁸¹. Zadania, jakie wynikają z przynależenia do wspólnoty ochrzczonych, czyli Kościoła, polegają na naśladowaniu Chrystusa, przestrzeganiu Jego przykazań, szczególnie przykazania miłości, trwaniu w modlitwie, wychwalaniu, uwielbianiu Boga Ojca i dziękczynieniu Mu za to, że istnieje, że stworzył świat i człowieka, za to, że dał Syna swojego „na okup za wielu” (Mk 10,45), aby wyzwolić człowieka z niewoli grzechu⁸².

Pieśni kościelne mobilizują i zachęcają nas do oddawania czci Bogu także poprzez zastosowaną w nich formę rozkazującą, np. „Śpiewaj swemu Panu”⁸³ albo „wdzięczności śpiewaj Mu hymn”⁸⁴. Wspólnotową odpowiedź wiernych na to wezwanie odnajdujemy w formułach: „Tobie śpiewamy”⁸⁵, „Radośnie Panu hymn śpiewajmy”⁸⁶, „Z radością więc śpiewamy Ci ten dziękczynienia hymn”⁸⁷.

Na wzór Chrystusa kapłana ochrzczony składa ze swojego życia ofiarę miłą Bogu, przyjmuje sakramenty, głosi nadzieję na życie wieczne i na przyjście królestwa Bo-

⁷⁷ ŚK 2021, s. 325.

⁷⁸ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 1269.

⁷⁹ Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Christifideles laici”*, nr 14.

⁸⁰ Tamże, nr 1, 2.

⁸¹ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 1270.

⁸² KK 10.

⁸³ Zob. refren pieśni *Ludu kapłański*.

⁸⁴ *Głoś imię Pana*, tekst *Lobe den Herren*, J. Neander, tłum. ks. W. Danielski (E.D.), muzyka Stralsund, 1665 r., (Ev. G.), w: ŚK 2010, nr 604.

⁸⁵ Zob. *Ludu kapłański*, zwr. 1–9, s. 391–392.

⁸⁶ *Radośnie Panu hymn śpiewajmy*, w: ŚK 2021, nr 622.

⁸⁷ *Panie, pragnienia ludzkich serc*, Hymn Kongresu Eucharystycznego w Filadelfii, 1976 r., tekst O. Westendorf, tłum. ks. Z. Grzegorski (Ś.A.), muzyka F.E. Kreutz, oprac. ks. Z. Bernat (Ś.A.), w: ŚK 2021, nr 265.

żego. Chrystus wzywa ochrzczonego do zaparcia się siebie i czynienia wszystkiego w swoim życiu z miłości⁸⁸. Ochrzczeni, tworzący wspólne kapłaństwo, są również uzdolnieni do świadomego i owocnego uczestnictwa w liturgii oraz do podejmowania różnych funkcji i posług w Kościele. Celem ich jest pomnożenie w nim dobra poprzez aktywne zaangażowanie się⁸⁹. Powstałe z tego powodu wskazania i przepisy liturgiczne dokładnie opisują posługi świeckich w czynnościach sakramentalnych i liturgicznych⁹⁰. Wszystkie zadania świeckiego ochrzczonego powinny być motywowane radykalnym zaufaniem Bogu i chęcią wypełniania Jego woli, czyli posłuszeństwem i miłością⁹¹. Działaniem wiernych ochrzczonych jest również przyjmowanie i sprawowanie niektórych sakramentów Kościoła. Jednym z nich jest sakrament małżeństwa, w którym szafarzami są wierni świeccy⁹².

Zadania wiernych katolików są wyrażane w pieśniach liturgicznych, dzięki czemu śpiewający uświadamia sobie te zadania i odważniej wprowadza je w życie. Wierny ma zadanie chwalić, wysławiać, uwielbiać, oddawać cześć, pozdrawiać swego Boga, Ojca, Jezusa, Pana, Zbawcę, Ducha Świętego, całą Trójcę Świętą. Wierny ochrzczony wyznaje wielką chwałę Pana, który jest obecny w sakramencie „pełen potęgi swej”⁹³. Dodatkowo potwierdza, że „Tutaj rozbrzmiewa cześć i dziękczynienie”⁹⁴ oraz (w tej samej pieśni) „Niechaj się wznosi chwała z tej świątyni / Ojcu wraz z Tobą i Poczyszcycielem”⁹⁵.

Pieśni kościelne wyrażają też wiarę, że Bóg poza historią znajduje się w stanie, który przybliży naszej wyobraźni bardziej biblijne pojęcie „Chwała”, co potwierdzają np. słowa pieśni *Na Twojej, Chryste*: „z ziemi do niebios prowadź bram, gdzie Twoja chwała wiecznie brzmi”⁹⁶. Ostatnia zwrotka przywołanej kompozycji to pochwała Boga w Trójcy Jedynej: „O Chryste, Jezu, co w jedności z Ojcem i Duchem chwałę masz, niech ziemia z niebem w społeczności Tobie się kłania”⁹⁷.

W innej znanej i popularnej pieśni, której tekst nawiązuje do biblijnego *Kantyku trzech młodzieńców* (zob. Księga Daniela) wierni ze wspólnotą Kościoła radośnie wychwalają dobroć Boga: „Radośnie Panu hymn śpiewajmy. Alleluja! I dobroć Jego

⁸⁸ KK 10.

⁸⁹ W. Kazmieruk, *Kapłaństwo wspólne wiernych*, „Warszawskie Studia Pastoralne” nr 22 (2014), s. 185.

⁹⁰ Zob. Franciszek, *Przemówienie o muzyce liturgicznej do uczestników międzynarodowego kongresu pt. Muzyka a Kościół: Kult a kultura w 50 lat od „Musicam sacram”* (Watykan, 9.03.2017) [online], <https://www.liturgia.pl/Przemowienie-papieża-Franciszka-o-muzyce-liturgicznej/> (dostęp: 16.06.2023).

⁹¹ Por. H. Witczyk, *Kapłaństwo Jezusa Chrystusa – czym jest?*, „Verbum Vitae” 17 (2010), s. 12.

⁹² Por. E. Weron, *Laikat i apostołstwo*, s. 32.

⁹³ *Ja wiem, w Kogo ja wierzę*, tekst zwr. 1–2 (chor.), zwr. 3 (D.N.), muzyka (chor.), (D.N.), w: ŚK 2021, nr 239, zwr. 1, s. 350.

⁹⁴ *Królu wszechwładny*, tekst i muzyka ks. S. Ziemiański SJ (Ś.G.), w: ŚK 2021, nr 314, zwr. 2, s. 452.

⁹⁵ Tamże, zwr. 5.

⁹⁶ *Na Twojej, Chryste*, tekst ks. P. Turbak SJ (Siedl. 1959), muzyka ks. J. Łaś SJ (Siedl. 1959), w: ŚK 2021, nr 316.

⁹⁷ Tamże.

wysławiajmy. Alleluja!”⁹⁸. Ów motyw uwielbienia Boga pojawia się zwłaszcza w pieśniach śpiewanych w ramach mszalnego *postcommunio* lub w czasie adoracji Najświętszego Sakramentu. Słyszymy tu między innymi następujące słowa: „Wielbię Ciebie w każdym momencie”⁹⁹, „Chwała i dziękczynienie bądź w każdym momencie”¹⁰⁰, „Twoja cześć, chwała, nasz wieczny Panie”¹⁰¹, a także „bądźże uwielbion, Boże mój”¹⁰². Powszechne kapłaństwo jest zarazem prorocze, gdy wierny tęskni do wiecznego wyspiewywania chwały Bogu, co wyrażają słowa pieśni *Jezusa ukrytego*: „Chciałbym tu być aniołem, co śpiewa ciągle cześć, / z rozpromienionym czołem Tobie swe serce nieść”¹⁰³.

Pieśni kościelne zachęcają także do wykonywania życiowych zadań, posłuszeństwa Bogu i do wierności Ewangelii. „Chcemy zgłębiać Słowa treść. [...] Chcemy Nim na co dzień żyć I w przyjaźni z Bogiem być” – modlą się wyznawcy Chrystusa słowami pieśni *Niechaj z nami będzie Pan*¹⁰⁴. Dalsze pragnienia podjęcia tych zadań wyrażają słowa: „za Tobą chcemy iść!”¹⁰⁵, „służymy Bogu Żywemu” i „śpieszmy zawierzyć się Jemu”¹⁰⁶. Ochrzczony przyrzeka też Bogu słuchać nauki Kościoła i wytrwać w wierze słowami pieśni *Com przyrzekł Bogu*¹⁰⁷, gdzie słyszymy słowa: „w to wierzyć zawsze mocno chcę, bo tego Kościół uczy mnie”¹⁰⁸. Zakończenie tej kompozycji jest deklaracją modlącego się, że pragnie w Kościele i wspólnocie powołanej przez Chrystusa żyć i umierać: „W nim żyć, umierać pragnę”¹⁰⁹.

Wybrane pieśni liturgiczne, analizowane pod względem zawartości prawd teologicznych, wskazują przede wszystkim na zadanie wiernego, które polega na uwielbieniu Boga, Pana, Chrystusa, co jest głównym celem każdego sakramentu. Wierni świeccy uwielbia Boga, wypełniając kapłańską funkcję ludu Bożego, w której ma udział jako ochrzczony. Inne zadania wynikające z udziału w urzędzie kapłańskim to ofiarne życie według ewangelicznych praw i podejmowanie posług w liturgii (o czym nie ma szczegółowo w pieśniach).

⁹⁸ *Radośnie Panu hymn śpiewajmy*, w: ŚK 2021, nr. 622.

⁹⁹ *Wielbię Ciebie*, tekst i muzyka (Rącz.), w: ŚK 2021, nr 280.

¹⁰⁰ *Chwała i dziękczynienie*, muzyka ks. J. Surzyński (Mo.), w: ŚK 2021, nr 236 b.

¹⁰¹ *Twoja cześć, chwała*, tekst i muzyka XVII w. (Miod.), w: ŚK 2021, nr 276.

¹⁰² Zob. 1. zwr. pieśni *Już gościsz, Jezu, w sercu mym*, tekst (Rącz.), oprac. ks. J. Sinka CM (Siedl. 1959), muzyka T. Paciorkiewicz (Rącz.), w: ŚK 2021, nr 249.

¹⁰³ Zob. 3. zwr. pieśni *Jezusa ukrytego*, tekst (Euch.), muzyka francuska (M.P.), w: ŚK 2021, nr. 247.

¹⁰⁴ *Niechaj z nami będzie Pan*, tekst I. Świda (Siedl. 1973), (A–O), muzyka oprac. ks. S. Sierla (Siedl. 1973), (E.D.), w: ŚK 2021, nr 609.

¹⁰⁵ *Panie, pragnienia ludzkich serc*, w: ŚK 2021, nr 265.

¹⁰⁶ Zob. 4. zwr. pieśni *Podniosę kielich zbawienia*, tekst i muzyka M.J. Dąbrowa (2019), w: *Nuty religijne* [on-line], <http://www.nuty.religijne.org/nuty-szczegoly.html,4261,Podnios%C4%99%20kielich%20zbawienia> (dostęp: 25.04.2023).

¹⁰⁷ *Com przyrzekł Bogu*, tekst Chor. Śl. II, 1968, muzyka wg. J. Bierbaum, 1826, w: ExD 2010, nr 502.

¹⁰⁸ Tamże, zwr. 2.

¹⁰⁹ Tamże.

ZAKOŃCZENIE

Wierni świeccy spełniają swoje posłannictwo kapłańskiego ludu na chwałę Boga oraz dla zbawienia własnego i ludzi dobrej woli. Przeprowadzona w artykule analiza pieśni kościelnych, zaczerpniętych z najbardziej popularnych na gruncie polskim śpiewników mszalnych, ukazała inspirowanie się ich autorów źródłami teologicznymi. Dotyczy to przede wszystkim tytułów chrystologicznych Jezusa i Jego czynności ofiarowniczych: „Jezus jest Jedynym Kapłanem”, „Królewskim Kapłanem”, „wiecznym”, „doskonałym”, „Arcykapłanem Nowego Przymierza”, „Pośrednikiem między ludźmi a Bogiem”; sprawuje Ofiarę i jednocześnie jest Ofiarą przebłagalną za grzechy ludzi. Niektóre pieśni wskazują na „Serce Jezusa Kapłana” i zawierają prośbę skierowaną do Boga o nowych i odpowiednich kandydatów do służby w Kościele w ramach kapłaństwa sakramentalnego.

Przeprowadzone badania wykazały istnienie w pieśniach kościelnych tematyki dotyczącej kapłaństwa hierarchicznego. Niemniej wiele ze znalezionych tekstów może być z powodzeniem odniesionych do laikatu, gdyż zarówno kapłaństwo powszechne, jak i sakramentalne zakorzenione jest w chrzcie świętym.

W śpiewnikach kościelnych z *imprimatur* jest stosunkowo mało pieśni liturgicznych traktujących o udziale świeckich katolików w kapłańskiej misji Jezusa Chrystusa. Inspiracją do tworzenia nowych kompozycji tego typu mogą być statuty ostatnich synodów¹¹⁰. Warto też dodać, że pieśni pozaliturgicznych, które nie były wprawdzie przedmiotem powyższego opracowania, ale mówią o kapłaństwie hierarchicznym i powszechnym, jest natomiast nieco więcej. Można w nich również wyodrębnić treści wskazujące na zadania wiernych świeckich w ramach kapłaństwa powszechnego (wspólnego). Do najczęściej powtarzających się motywów należą w tych kompozycjach: uwielbienie Boga, dziękczynienie i ofiarowanie Mu swojego życia, zanoszenie na ołtarz eucharystyczny darów duchowych i materialnych. Ochrzczeni poprzez modlitewny śpiew tego typu pieśni utralają w sobie i lepiej uświadamiają swoje kapłańskie posłannictwo w świecie.

UDZIAŁ ŚWIECKICH W KAPLAŃSTWIE JEZUSA CHRYSYUSA
WEDŁUG POLSKICH PIEŚNI KOŚCIELNYCH

STRESZCZENIE

W artykule przybliżone zostały wybrane polskie pieśni kościelne, zawarte we współczesnych śpiewnikach liturgicznych. Kształtują one kapłańską tożsamość katolików uczestniczących w liturgii Mszy Świętej i sakramentów. W pierwszej części prezentowanego artykułu przywołano treści akcentujące jedyne kapłaństwo Jezusa Chrystusa oraz kapłaństwo związane

¹¹⁰ Zob. *Sól ziemi. Powołanie i posłannictwo świeckich*, w: *II Polski Synod Plenarny (1991–1999)*, Poznań 2001, s. 143–158; Statuty 216–218, w: *I (XIV) Synod Archidiecezji Warmińskiej (2006–2012). Misja Kościoła warmińskiego w dziele Nowej Ewangelizacji*, Olsztyn 2012, s. 55–56.

z sakramentem święceń. W drugiej części artykułu wskazano fragmenty pieśni mówiące o powszechnym kapłaństwie wszystkich ochrzczonych. Natomiast w części trzeciej przybliżone zostały treści pieśni kościelnych, które wskazują na zadania wiernych świeckich wynikające z ich uczestnictwa w kapłaństwie wspólnym ludu Bożego.

PARTICIPATION OF THE LAITY IN THE PRIESTHOOD OF JESUS CHRIST ACCORDING TO POLISH CHURCH SONGS

SUMMARY

This article presents selected Polish church songs found in contemporary liturgical songbooks. They shape the priestly identity of Catholics participating in the liturgy of the Mass and the sacraments. The first part of the article presents content emphasising the unique priesthood of Jesus Christ and the priesthood associated with the sacrament of Holy Orders. The second part of the article highlights fragments of songs referring to the universal priesthood of all the baptised. The third part presents the content of church songs that indicate the tasks of the lay faithful resulting from their participation in the common priesthood of the people of God.

DIE BETEILIGUNG DER LAIEN AM PRIESTERTUM JESU CHRISTI GEMÄß POLNISCHEN KIRCHENLIEDERN

ZUSAMMENFASSUNG

Der Artikel stellt ausgewählte polnische Kirchenlieder vor, die in zeitgenössischen liturgischen Gesangbüchern enthalten sind. Sie prägen die priesterliche Identität der Katholiken, die an der Liturgie der Messe und den Sakramenten teilnehmen. Im ersten Teil des Artikels werden Inhalte aufgegriffen, die das einzigartige Priestertum Jesu Christi und das Priestertum im Zusammenhang mit dem Weihesakrament betonen. Im zweiten Teil des Artikels werden Liedauszüge vorgestellt, die vom allgemeinen Priestertum aller Getauften sprechen. Im dritten Teil werden die Inhalte von Kirchenliedern näher erläutert, die auf die Aufgaben der gläubigen Laien hinweisen, die sich aus ihrer Teilnahme am gemeinsamen Priestertum des Volkes Gottes ergeben.

BIBLIOGRAFIA

Dokumenty Kościoła i opracowania

- I (XIV) Synod Archidiecezji Warmińskiej (2006–2012). Misja Kościoła warmińskiego w dziele Nowej Ewangelizacji*, Olsztyn 2012.
- II Polski Synod Plenarny (1991–1999)*, Poznań 2001.
- Buxakowski J., *Jezus Chrystus – osoba i czyn*, w: *Teologia prawd wiary*, t. 5, Pelplin 2000.
- Chrostowski M., *Kapłaństwo hierarchiczne i kapłaństwo powszechne: czy mogą istnieć bez siebie?*, „*Collectanea Theologica*” 80/1(2010) s. 23–39.
- Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem”* (18.10.1965), w: *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 377–401.
- Dyduch J., *Udział świeckich w potrójnej misji Chrystusa w świetle powszechnego prawodawstwa soborowego*, „*Analecta Cracoviensia*” 15(1983), s. 203–249.
- Franciszek, *Przemówienie o muzyce liturgicznej do uczestników międzynarodowego kongresu pt. Muzyka a Kościół: Kult a kultura w 50 lat od „Musicam sacram”* (Watykan, 9.03.2017) [on-line], <https://www.liturgia.pl/Przemowienie-papieza-Franciszka-o-muzyce-liturgicznej/> (dostęp: 16.06.2023).
- Homerski J., *Kapłaństwo w Starym Testamencie*, „*Roczniki Teologiczne*” 41/1(1994), s. 15–30.
- Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska „Christifideles laici”. O powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie dwadzieścia lat po Soborze Watykańskim II* (Rzym 30.12.1988), w: E. Weron, *Powołanie i posłannictwo ludzi świeckich w świetle dokumentów kościelnych*, Poznań 1989, s. 127–243.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994.
- Katolicyzm A–Z*, red. Z. Pawlak, Poznań 1989.
- Kiernikowski Z., *Powszechne kapłaństwo a kapłaństwo urzędowe*, w: *Fronda* [on-line], <https://www.fronda.pl/a/bp-zbigniew-kiernikowski-powszechne-kaplanstwo-a-kaplanstwo-urzedowe138926.html> (dostęp: 8.03.2023).
- Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja o muzyce kościelnej*, Lublin 2017, [on-line], <https://episkopat.pl/doc/226640.Instrukcja-Konferencji-Episkopatu-Polski-o-muzyce-koscielnej> (dostęp: 18.07.2025).
- Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”* (21.11.1964), w: *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 104–166.
- Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”* (7.12.1965), w: *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 526–606.
- Konstytucja o liturgii świętej „Sacrosanctum Concilium”* (4.12.1963), w: *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 48–78.
- Kręcidło J., *Kapłaństwo starotestamentowe a kapłaństwo Jezusa Chrystusa*, „*Studia Saletensia*” 5(2021), s. 31–54.
- Leksykon liturgii*, oprac. B. Nadolski, Poznań 2006.
- Nalewaj A., *Chrystus Kapłanem według porządku Melchizedeka w świetle Hbr 7,1–28*, „*Język – Szkoła – Religia*” 6(2011), s. 250–263.
- Matysiak B.W., *Melchizedek – król i kapłan Szalemu. Miejsce opowiadania w cyklu o Abrahamie*, w: *Sacerdos Alter Christus. Kapłan w życiu i posłudze Kościoła na progu trzeciego tysiąclecia. Księga Jubileuszowa z okazji siedemdziesiątych urodzin ks. prof. zw. dr. hab. Władysława Nowaka*, S. Ropiak, M. Tunkiewicz, Olsztyn 2010, s. 73–83.
- Mszal rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 1986.
- Mszal rzymski dla diecezji polskich. Dodatek*, Poznań 2013.

- Pawlak Z., *Kapłaństwo*, w: *Katolicyzm A–Z*, red. Z. Pawlak, Poznań 1989, s. 194–195.
- Pawlak Z., *Ofiara*, w: *Katolicyzm A–Z*, red. Z. Pawlak, Poznań 1989, s. 301–302.
- Pindel R., *Kapłańsko-ofiarniczy charakter egzystencji wierzącego w Ewangelię*, „*Verbum Vitae*” 17(2010), s. 151–189.
- Pius XII, *Encyklika o liturgii „Mediator Dei”*, tłum. i oprac. J. Wierusz-Kowalski, Kielce 1948.
- Ratzinger J., *Kościół. Wspólnota w drodze*, tłum. D. Chodyniecki, Kielce 2009.
- Ropiak S., „*Homo amatus et amans*” w teologii śpiewanej po Soborze Watykańskim II w Kościele rzymskokatolickim w Polsce, Olsztyn 2011.
- Ropiak S., *Maryja wzorem dla chrześcijan w pieśniach religijnych*, „*Salvatoris Mater*” 19(2017) nr 1–4, s. 261–279.
- Ropiak S., *Postać Świętego Jakuba Większego w wybranych polskojęzycznych pieśniach religijnych*, w: *Święty Jakub Apostoł (Większy) w wierze, pobożności, teologii i sztuce dawniej i dziś. Perspektywa uniwersalna i regionalna*, red. K. Parzych-Blakiewicz, E. Mączka, Olsztyn 2019, s. 95–110.
- Schudy S., *Kapłaństwo Jezusa Chrystusa w nauce Vaticanum II*, „*Collectanea Theologica*” 39/4(1969), s. 15–32.
- Serowik W., *Kapłan szafarzem Najświętszej Eucharystii w nauczaniu Kościoła*, „*Studia Ełckie*” 22/2(2020), s. 189–200.
- Szłaga J., *Kapłaństwo ludu Bożego w Nowym Przymierzu*, „*Verbum Vitae*” 12(2007), s. 91–100.
- Szłaga J., *Żertwa Chrystusa – Arcykapłana Nowego Przymierza (Hbr 9,11-14)*, „*Roczniki Teologiczno-Kanoniczne*” 24(1997) 1, s. 71–77.
- Tronina A., *Pośrednictwo kapłańskie w Starym i Nowym Przymierzu*, w: *Sacerdos Alter Christus. Kapłan w życiu i posłudze Kościoła na progu trzeciego tysiąclecia. Księga Jubileuszowa z okazji siedemdziesiątych urodzin ks. prof. zw. dr. hab. Władysława Nowaka*, red. S. Ropiak, M. Tunkiewicz, Olsztyn 2010, s. 63–71.
- Weron E., *Laikat i apostołstwo. Zarys teologii laikatu i apostołstwa ludzi świeckich*, wyd. 2, Poznań 1999.
- Weron E., *Powołanie i posłannictwo ludzi świeckich w świetle dokumentów kościelnych*, Poznań 1989.
- Witezyk H., *Kapłaństwo Jezusa Chrystusa – czym jest?*, „*Verbum Vitae*” 17(2010), s. 9–15.
- Wróbel M.S., *Janowa wizja kapłaństwa Chrystusa i Jego uczniów (J 17)*, „*Verbum Vitae*” 12(2007), s. 73–90.

Śpiewniki

- Siedlecki J., *Śpiewnik kościelny*, red. ks. W. Kałamarz CM, Kraków 2021.
- Exsultate Deo – śpiewnik mszalny*, oprac. G.M. Skop, wyd. 9, Kraków 2010.
- Nuty religijne* [on-line], www.nuty.religijne.org.

Wykaz pieśni

- Arcykapłanie Nowego Przymierza*, tekst i muzyka M.J. Dąbrowa (30.01.2017), w: *Nuty religijne* [on-line], <http://www.nuty.religijne.org/nuty-szczegoly.html,3896,Arcykap%C5%82anie%20Nowego%20Przymierza> (dostęp: 25.04.2023).
- Bądźże pozdrowiona Hostyjo żywa*, tekst ks. T. Jarynkiewicz, muzyka (Siedl. 1), w: *ŚK* 2021, nr 233.
- Boże, lud Twój*, tekst H. Felsztyński (Kun.), muzyka (Siedl. 2), w: *ŚK* 2021, nr 688.
- Chwalmy niewysłowiony*, tekst XVIII w. (Miod.), muzyka (Miod.), w: *ŚK* 2021, nr 235.
- Chwała i dziękczynienie*, muzyka ks. J. Surzyński (Mo.), w: *ŚK* 2021, nr 236 b.

- Com przyrzekł Bogu*, tekst Chor. Śl. II, 1968, muzyka wg J. Birbaum, 1826, w: ExD 2010, nr 502.
- Cóż Ci, Jezu, damy*, tekst [a.n.], muzyka R. Dwornik, w: ŚK 2021, nr 598.
- Dziękczynne pieśni śpiewajmy wspólnie*, tekst s. M.I. Kosmała CSSF, muzyka T. Bojasiński (Siedl. 1973), w: ŚK 2021, nr 702.
- Głoś imię Pana*, tekst *Lobe den Herren*, J. Neander, tłum. ks. W. Danielski (E.D.), muzyka Stralsund, 1665 r., (Ev. G.), w: ŚK 2021, nr 604.
- Jezusa ukrytego*, tekst (Euch.), muzyka francuska (M.P.), w: ŚK 2021, nr 247.
- Już gościsz, Jezu, w sercu mym*, tekst (Rącz.), oprac. ks. J. Sinka CM (Siedl. 1959), muzyka T. Paciorkiewicz (Rącz.), w: ŚK 2021, nr 249.
- Kaplanem Jezus Chrystus jest*, tekst i muzyka [a.n.], w: *Nuty religijne* [on-line], <http://www.nuty.religijne.org/nuty-szczegoly.html,2638,Kap%C5%82anem%20Jezus%20Chry-stus%20jest> (dostęp: 25.04.2023).
- Kaplanów swoich dał nam Bóg*, tekst i muzyka [a.n.], w: *Nuty religijne* [on-line], <http://www.nuty.religijne.org/nuty-szczegoly.html,4348,Kap%C5%82an%C3%B3w%20swoich%20da%C5%82%20nam%20B%C3%B3g> (dostęp: 25.04.2023).
- Kapłańskie Serce Jezusa*, tekst i muzyka ks. S. Ziemiański SJ (Ś.G.), ŚK 2021, nr 223.
- Ludu kapłański*, tekst i muzyka L. Deiss, adaptacja polska: S. Ziemiański SJ, w: ExD 2010, nr 527.
- Na Twojej, Chryste*, tekst ks. P. Turbak SJ (Siedl. 1959), muzyka ks. J. Łaś SJ (Siedl. 1959), w: ŚK 2021, nr 316.
- Niechaj z nami będzie Pan*, tekst I. Świda (Siedl. 1973), (A–O), muzyka oprac. ks. S. Sierla (Siedl. 1973), (E.D.), w: ŚK 2021, nr 609.
- Panie, pragnienia ludzkich serc*, Hymn Kongresu Eucharystycznego w Filadelfii, 1976 r., tekst O. Westendorf, tłum. ks. Z. Grzegorski (Ś.A.), muzyka F.E. Kreutz, oprac. ks. Z. Bernat (Ś.A.), w: ŚL 2021, nr 265.
- Podniosę kielich zbawienia*, tekst i muzyka M.J. Dąbrowa (2019), w: *Nuty religijne* [on-line], <http://www.nuty.religijne.org/nuty-szczegoly.html,4261,Podnios%C4%99%20kielich%20zbawienia> (dostęp: 25.04.2023).
- Radośnie Panu hymn śpiewajmy*, tekst Dn 3,52n., tłum. ks. I. Pawlak (Siedl. 1973), (Ś.L.), muzyka: refren – chorał protestancki, zwrotki – I. Pawlak (Siedl. 1973, 1987), w: ŚK 2021, nr 622.
- Twoja cześć, chwala*, tekst i muzyka XVII w. (Miod.), w: ŚK 2021, nr 276.
- Wielbię Ciebie*, tekst i muzyka (Rącz.), w: ŚK 2021, nr 280.
- Złożyłeś, Panie, w dłoniach kapłana*, tekst hymn brewiarzowy, muzyka ks. I. Pawlak, w: ŚK 2021, nr 226.